

Zgodovina 3.letnik

Absolutizem

Absolutizem je oblika oblasti enega samega vladarja, ki pri vladanju ne sodeluje s plemstvom oz. stanovi, odloča sam o vsem. Vlada s pomočjo uradništva, sodstva, vojske, ki ga pri vsem tem podpira na oblasti. Vladarji, ki so uvedli absolutistično obliko oblasti, so se upirali na bogato meščanstvo od katerega so dobivali posojila, izobražene uradnike, sodstvo, najemniško vojsko, ta pa je terjala veliko denarja. Bolj je cvetela trgovina, več davkov, več je bilo denarja v državni blagajni. ni več partikulizma - država v državi, plemstvo je prikrajšano, izgubi oblast. Državni stanovi so: plemstvo, duhovščina, predstavniki mest (imajo status meščana), fevdalci, meščani, ponekod pa tudi kmetje.

Ludvik XIV. je bil vzoren abs. Vladar, imenovali so ga tudi Sončni kralj. Prirejal je zabave za bogate ljudi, hotel je, da se plemstvo oblači, kot on, da nosijo lasulje. Če tega niso storili je bil nezadovoljen. Čisto je izmozgal podložnike za njegovo razkošje, najemniško vojsko, državno upravo in sodstvo. Zgradil je grad v Parizu - Versailles. Po njem so se zgledovali tudi ostali vladarji (npr. Marija Terezija - grad Šembrun). Ludvik 14. je denar dobil s posojili, davki, dajatvami, dobrim gospodarstvom - merkantilizem; to je gospodarska politika ministra Colberja, ki je vedel kaj je dobro za trg. Pozitivna zunanja bilanca pomeni, da je izvoz večji od uvoza, da so lahko uvažali le surovine, izvažali pa so se lahko le končni izdelki. Vse to so kontrolirali s carinami. Pospešen razvoj trgovine, nove cestne povezave, trgovina je zalagala tržne borze in male trgovce. Ludvik XIV. je bil za to, da se opustijo cehi, in, da se gradijo manufakture, ker je proizvodna potekala hitreje, izdelki so bili bolj kakovostni, enakomerni in cenejši. Nekaj dohodka vladar dobi tudi iz kolonij, pri veletrgovcih in bankirjih. Plemiči so se zaradi odprave partikulizma uprli, vendar so bili vsi bojo zadušeni.

Upravno so državo razdelili na upravne enote, ki so jih vodili uradniki, ne več fevdalci. Francija je tudi veliko osvajala; Švica, Nemčija, Španska; nizozemska.

Razsvetljeni absolutizem- razlika je le v tem, da vladar ne vlada več popolnoma sam, temveč upošteva nasvete razsvetljencev.

Razsvetljeni absolutizem vrhunec doseže v Franciji, kjer se najdejo sijajni pisatelji, filozofi, znanstveniki,...

Reforme Marija Terezija in Jožefa II.

Nasledstvo do l. 1740 je bilo v rim.-nem. Cesarstvu moško, vendar pa je Karel VI. Vedel, da bo umrl brez moških potomcev, zato je pridobil potrdilo – pragmatična pogodba, ki pravi, da lahko vlada tudi ženska. Ko Karel VI. umre je bila Ogrska osvobojena, turška država v razsulu, zato tudi oni vdirajo na ogrsko ozemlje. Problem so bili deželni stanovi, ki najprej priznajo žensko nasledstvo, ko pa se to dejansko zgodi, si premislijo; predvsem zaradi vpliva pruskega vladarja, in takrat večina dežel ne prizna Marije Terezije za vladarico. Frederik II. Jo napade, ker misli, da bi on moral vladati, saj je daljni sorodnik. Avstrijska vojska je slaba, zato izgubijo del Šlezije, kjer pa je ozemlje rudnih bogastev. Zato se Marija Terezija odloči stvar urediti. Treba je bilo reformirati gospodarstvo in vojsko. Najprej je reformirala gospodarstvo, zaradi denarja, da bo lahko plačevala vojsko. Vedela je, da mora upoštevati nasvete razsvetljenih gospodarstvenikov, zato je pospešila manufakture, prepovedala cehovstvo. Spoznala je, da je kmetijstvo donosno, zato je izsušila Vojvodino in Lj. Barje. Vojvodina je bila rodovitna, zato je tam naselila veliko kmetov in čez nekaj časa Vojvodina postane žitarica. Lj. Barje ni bilo rodovitno – brez uspeha. Začela je pospeševati hlevsko živinorejo, da je živina srjala po hlevu, in tako so dobili gnojilo za spomladi. Zaradi tega so lahko upostili kolobarjenje, s tem je bilo tudi več pridelka, več denarja zopet priteče v državno blagajno. Sejali so deteljo, ker so ugotovili, da obogati zemljo. Pospeševala je tudi vodni promet (Ljubljana). Pospeševala je uvajanje novosti, začeli so saditi krompir, koruzo. Vendar najprej je morala kmete izobraziti, saj ti niso vedeli, kako se to sadi... Splačalo se je saditi krompir in koruzo saj nista bila tako občutljiva na vremenske spremembe kot npr. pšenica. Kmete je pripravila, da sadijo več K in K tako, da je manj obdavčila površine kjer bodo to sejali. Pospeševala je čebelarstvo, med postane pomemben artikel, ki ga menjajo s sladkorjem, začeli so ga izvažati. Mešala je fiziokratizem in merkantilizem zato ker bi drugače lahko vse propadlo zaradi odprave carin. Lastna proizvodnja bi crknila, ker bi jo uničil uvoz ali pa bi jo prehiteli razvitejši. Odprla je še meje med deželami, pustila jo je le med Ogrsko in Avstrijo zaradi hektarskega donosa. Odpirali so kmetijske družbe za izobraževanje.

Na nekaterih področjih je bilo manj moških, saj so se skrivali, ker niso hoteli iti v vojsko. Ker če bi prišli iz vojne poškodovani ne bi mogli delat, ustvarit družine, bi bili odpisani za državo, čeprav so zaradi nje postal invalidi. Prvič so oštevilčili hiše, ko so pridobivali vojake - vojaška reforma. Vojska je bila draga, vendar s pospešenim gospodarstvom, je pritekalo tudi več denarja. Upravna reforma - centralizacija države, ustanovitev ministrstva na Dunaju. Od tod so šli potem vsi ukazi po ostali državi. Denarna reforma - pravico do kovanja denarja je imelo visoko plemstvo (knezi, škofje) v večjih mestih. Poznali so več vrst denarja zato je prišlo do menjav denarja med trgovci, ki so imeli s tem probleme, zato uvedejo enoten denar za Ogrsko in avstrijske dežele. Davčna reforma - izpeljan je bil terezijanski kataster, kar pomeni, da so kmetu izmerili površino zemlje in ocenili njeno kakovost, in kmet jo je plačal glede na to koliko je velika, kakovostna. Tega pa ni bilo med duhovščino in plemstvom, čeprav je Jožef II. To poskušal so se oni uprli. Kmečka reforma - Marija Terezija se nasloni na nasvete filozofov in kmeta osebno osvobodi; lahko se je šel šolat, poročiti ne, da bi prej vprašal fevdalca za dovoljenje. Kmet, ki pa je imel lastno kmetijo si je moral zagotoviti naslednika = nevojniški patent. Robotni patent = kmet dobi ugodnost, da tlako opravlja le tri dni v tednu, in tako je lahko delal tudi pri sebi doma. S tema dvema patentoma je Marija Terezija izboljšala položaj kmeta, saj je tako dobila tudi več dajatev od njega. To je tako imenovana gospodarsko razsvetljenska teorija. Šolska reforma - kmete je hotela izobraziti do določene meje, v šolo morajo tako dečki kot deklice, saj najosnovnejše stvari morajo vedeti, na realko pa so lahko hodili najbogatejši plemiški otroci. Učitelji so hodili od hiše do hiše in pobirali prispevke, saj šolstvo ni bilo zastoj. Pozimi niso hodili v šolo, ker je bilo zelo mraz in le redki so imeli primerno obutev. Grel so si noge v kravjelih. Leta 80. Marija Terezija umre, nasledi jo sin Jožef II., in ko vidi, da ga plemstvo in duhovščina ne marata se odreče oblasti, da jo bratu, ki je vladal ful malo, vse reforme so bile ovržene izpeljane na pol.

Vzroki za francosko revolucijo

Absolutistično vladanje je pripeljalo do francoske revolucije. Gospodarski vzroki so bili privilegiji prvega in drugega stanu; plemstvo duhovščina, ki je živelo na plečih tretjega stanu. Meščanstvo ni bilo enako pred zakonom. 2% plemstva in duhovščine, ki so imeli 2/3 zemlje, v državno blagajno pa so

prispevali 1/10 denarja. 98% meščanstva, podložnikov, kmetov, ki so imeli 1/3 zemlje, v blagajno pa so prispevali 9/10 denarja, včasih so celo morali posoditi državi nekaj denarja, da ni prišlo do bankrota.

Višje plemstvo se je udeleževalo zabav, vladar jim je izplačal pokornino, kmete pa so skoz bolj izžemali. Za plemiče je bilo značilno, da niso delali ker naj bi bilo to sramotno, zato so najeli druge, da so delali namesto njih in jim nato zelo malo plačali, plemič pa je dobil več. Vojska je bila zelo draga ustanova, ki je terjala veliko denarja, saj če ni bilo denarja se vojaki niso urili kot bi se mogli in s tem se tudi moč države zmanjša.

Potem so še politični vzroki za revolucija. Nobene oblasti nimajo tisti, ki državi dajejo največ denarja, nimajo volilne pravice (tretji stan). Ni bilo ne parlamenta, ne ustave, kjer bi bile zapisane meščanske zahteve. Podložniki zahtevajo odpravo fevdalizma, privilegijev, enakost pred zakonom. Vojska je v slabem stanju državna blagajna je prazna. Finančni ministri vladarju predlagajo naj obdavči plemstvo in duhovščino, vendar se to ne zgodi. Finančni minister nekrman leta 1789 razglasi bankrot države. Vladar je prisiljen, da po 150 letih skliče stanove, da bi pristali na povečanje dajatev. Tretji stan v zameno zahteva, da njih okliče za narodno skupščino. Vladar skuša situacijo rešit tako, da poveča število predstavnikov tretjega stanu, vendar bi pri glasovanju vedno zmagala prvi in drugi stan, ker sta imela enake interese. Vladarju ni všeč narodna skupščina in začne zbirati vojsko, ki bi jo razgnala. Ko pa tretji stan izve za to namero, v odgovor na to napadejo Bastilijo (zapor) 14.07.1789.

Revolucija v Franciji

Torej začetek revolucije je po napadu na Bastilijo 14.07.1789, ki jo vodi bogato meščanstvo. Revolucija se razširi po vsej državi, tretji stan se bori z vilami, lopatami, z vsem kar imajo uporabnega z boj. Uničujejo gradove, premoženje prvega in drugega stanu, ki beži v tujino. Narodna skupščina se sestane konec julija 1789 in razglasijo odpravo fevdalizma z odškodnino. Konec je tlake, dajatev, desetine, podložnik postane osebno svoboden, enak pred zakonom, vendar zemljo dobi le v primeru, da jo plača. V začetku avgusta izdajo deklaracijo človekovih in državljanskih pravic po vzoru ameriške(Jefferson)

Francosko revolucijo razdelimo v tri faze!

I.faza se začne po padcu Bastilije pa do razglasitve parlamentarne monarhije. Cerkev se loči od države, nacionalizacije cerkvenega premoženja, duhovniki postanejo

državni uradniki, nazivi lord, grof, baron se zamenjajo s nazivom državljan/ka. Ta faza se okrona z nastankom zakonodajne skupščine septembra 1791. izdajo ustavo, ki Francijo določa za ustavodajno monarhijo oz. parlamentarno. Imajo parlament in monarha. Parlament ima zakonodajno oblast, monarh pa izvršilno oblast. Volilno pravico imajo le tisti, ki so prispevali določen davek državi, zato oblast prevzame bogato meščanstvo, sledi buržoazija.

Večina tretjega stanu in prvi in drugi nista zadovoljna s tem, zato terjajo, da se revolucija nadaljuje. Isto zahtevajo tudi Jakobinci. Prvi in drugi stan sta proti, da bi se kar koli zgodilo njim v škodo, zato začnejo bežati v tujino, s seboj pa vzamejo vse kar lahko. V tujini pripravljajo napa d na oblast, da bi preprečili nadaljevanje revolucije.

Marija Antonjenta (hčer M.Terezije ter žena Ludvika XVI.) izda položaje francoske vojske svoji domovini. Ujamejo ju in pošljejo nazaj v Pariz. Ustanovijo konjent in izpeljejo volitve. Leta 1792 razglasijo republiko, kralja in njegovo žena obglavijo leta 1793. giljotina postane simbol francoskega ljudstva. Konjent je zakonodajni organ. V Franciji nastanejo hudi nemiri, vpadi koalicijske vojske (zveza Avstrije, rim.-nem- cesarstva, Prusije, Anglije, Rusije). Hkrati v Franciji pride do upora prebivalstva, ker v državi vlada anarhija, ni hrane, črna borza(v času vojne začne pomankovati hrane, trgovci jo skrijejo in kasneje prodajo po višji ceni). Reveži stradajo, začnejo se upirati, hkrati pa sta tudi prvi in drugi stan proti novi oblasti. Domača vojska je slaba, ker jo vodi plemstvo, ki a ni zainteresirano, zato tuja vojska udara na ozemlje. Na oblast pridejo Jakobinci. Robertpier je prevzel oblast v konventu in jeseni leta 1793 uvede Jakobinsko diktaturo. Odpravijo fevdalizem brez odškodnine, ustanovijo naborniško vojsko, manufakture orožja, tako začne francoska vojska zmagovati nad koalicijsko. Uvedejo novo ustavo, nov koledar, cerkveni obredi so skoraj ukinjeni (razen notrdam), v cerkvah so sedaj hlevi, skladišča. Francoska vojska je uspešna tudi izven svojih meja. Razširijo volilno pravico. Najrevnejši hočejo racionalizirati vse premoženje, vendar Robertpier tega ne naredi, zato ga začnejo zapuščati najbolj racionalni z leve struje Jakobincev, te da obglaviti po hitrem postopku. Uvede hitra sodišča, kjer se krivec ni mogel zagovarjati, veliko jih je umrlo po nedolžnem. Tako ga je zapustilo veliko njegovih privržencev, ostalo pa mu je veliko sovražnikov, tudi koalicijska vojska. Jeseni leta 1794 je padec Jakobincev s pomočjo Napoleonove vojske.

Oblast prevzame bogato meščanstvo in s tem je konec francoske bužoarne revolucije. Ljudje so živeli še slabše ker so bili med vojno prizadeti, pestila jih je lakota, črna borza, malo jih

je ostalo doma, da bi obdelovali zemljo. Naborniška vojska ni poceni, saj so morali kupiti opremo, graditi manufakture orožja.

Napoleon pride na oblast

Ko Napoleon prevzame oblast je šlo veliko denarja tudi za novo plemstvo. Izkorišča delovno silo, saj morajo tudi kmetje v vojsko, državi morajo plačevati davek, položaj kmeta se še poslabša. Oblast ima bogato meščanstvo, ki jo vodijo trije možje - diktatorji. Eden od njih je tudi Napoleon, ki mu ljudje zaupajo. Bil je uspešen, hraber vojak. On je bil v bistvu bolj kmečki, vendar je zaradi dosežkov v vojni prišel do visokih vojaških činov, kar je zahtevala vojaška reforma. Zasedel je severno Italijo, premagal avstrijsko vojsko pred Dunajem. V Parizu rešil oblast diktatorja, nato pa razglasil konzulat = nova oblast. Imenoval se je za prvega konzula in se leta 1804 okronal za cesarja.

Konec republike in začetek cesarstva. Pravico do kronanja je imel samo Papež, vendar je Napoleon vzel Papežu krono iz rok in s tem dal Papežu vedeti, da mu bo morala cerkev biti podrejena. Vendar pa naj bi bil v Evropi le en cesar, zato se je moral kroni odpovedati rim.-nem.- cesar, ki po tem postane kralj. Rim.-nem. Kralj more dati svojo princeso Napoleonu za ženo, saj je le ta hotel otroke modre krvi, ker so mu nekateri očitali, da je nima. Hasburžanska princesa Marija Luiza pa ni marala Napoleona, vendar je tako bilo, ker je to narekovala politična poroka. Rodila je šibkega dečka, ki je pri 10 letih umrl.

Napoleon se je v času svojega vladanja skozi vojskoval. Izpelje tudi upravne, finančne, gospodarske, šolske, davčne reforme. Uvede tehnične šole kjer so se učili kemijo, fiziko, kar jim je pomagalo za zaposlitev v manufakturah orožja. Ustanovil je tudi tehniški muzej. Izdal je zakonik - NAPOLEONOV KODEKS. V njem je združil kazensko, trgovsko in osebno pravo. Še vedno je veljala enakost pred zakonom, trdno varovana privatna lastnina. Začenja se moderna družba. Ljudje napredujejo po sposobnostih, nič več po tem kateremu sloju pripadaš. Razglasi svobodo dela, razpusti cehe, ustanavlja manufakture. Napoleon je v času svojega vladanja moderniziral Francijo.

Osvajanje in padec Napoleona

Meje Francije je razširil na nizozemsko, Belgijo, rim.-nem. Cesarstvo, severno Italijo. Njemu podrejene države pa so bile Španija, Prusija, stara Italija, remška zveza(nem. Državice). Napoleon je sebe smatral za nadrejenega nad vsemi, njegov cilj je bil zavladata Evropi. Najbolj znane bitke:

-poraz v Egiptu- Napoleon je smatral, da bi Anglijo lahko premagal na kopnem, saj je bila ona močnejša na morju, zato Napoleon napade kolonije v Egiptu. Preden pa pride do Egipta večino njegovega ladjevja uniči ang. vojska z admiralom Nilssonom. Oslabljen se bori v Egiptu. Edina ladja, ki se vrne v Pariz je ta na kateri je bil Napoleon. Kopenska zmaga Napoleonu nične koristi, saj je izgubil večino ladjevja. Zaradi izgube je besen in se nad Angleži znese s celinsko blokado. To pomeni, da nihče ne sme trgovati z Anglijo. Obale vzhodne Evrope blokira, naredi pomorsko blokado na Jadranu - ustanovi Ilirske province. Vendar blokada ne uspeva popolno saj Rusi še kar trgujejo z Anglijo, čeprav je Napoleon to prepovedal.

- besen se odloči, da bo napadel Ruse. Leta 1812 gre Napoleon proti Moskvi, vendar se je ruska armada umaknila in požgala Moskvo, seboj pa vzela kar je bilo uporabnega; hrana... Francozi so pa računali, da se bodo v Moskvi opomogli, ko bi jo zasedli, pa nič ni ostalo od Moskve, preseneti jih tudi zgodnja zima. Veliko vojakov pomrzne saj niso navajeni na razmere, ki so vladale v Rusiji. Medtem, ko je v Moskvi zve, da so v Parizu nemiri in se takoj odpravi tja in jih pomori.
- leta 1813 načrtuje bitko pri Lajbcingu. Zopet je premagan proti koalicijski vojski, in ta ga pošlje na otok Elbo. Leta 1815 zbeži z otoka in se izkrca v Merseju, kjer na poti do Pariza nabira svoje privrženca. Zopet zasede Pariz, odstrani staro oblast in se zopet začne boriti.
- njegova zadnja bitka pri Votrlu, kjer je spet poražen. Napoleona zajamejo in ga odpeljejo na otok sv. Helene. Lotijo se ga številne bolezni, zaradi sprememb podnebja in leta 1821 umre. Vmes je pošiljal pisma ženi Mariji Luizi, vendar mu ni nič odpisovala. S tem je konec bonapartizma v Franciji. Čez nekaj desetletij ga nadomesti nečak.

Ilirske province

Ustanovljene so bile za carinsko blokado na obalah Jadrana, na koroški, kranjski do Save, po Savi do Zagreba, proti Bosni in Dalmaciji vse do Bokekotorske na jugu. Leta 1809 do 1813 se razpustita dubrovniška in beneška republika po padcu Napoleona. središče I.P. je postala Ljubljana, tu je imel sedež generalni guverner maršal Bernardoj - bil je švedski kralj in Napoleonov vojskovodja. Maršal je bil posinovljen s strani švedskega kralja, zato se je moral maršal odpovedati pokorščini

francoskega kralja, ta pa mu je samo še rekel naj ne računa na njegovo pomoč.

Upravne enote I.P. so bile razdeljene na katone, distrikte in komune. Na čelu komune je bil mer (župan). Napoleon je sicer zasedel ozemlje I.P. vendar zakoni ne veljajo v celoti npr. fevdalizem ni bil odpravljen v celoti, dajatev znižajo na 1/5 zemljiškemu gospodu, ostalo mora kmet dati državi, tako, da je na istem, namesto tlake je gradil ceste, utrdbe... trgovska pot sedaj poteka v smeri sever - jug - turški imperij - osmanska država.

Na gorenjskih panskih končnicah so večkrat najdeni motivi, ko v zibelki leži francoski vojak, guga ga pa slovenski kmet. To je dokaz, da kmetje niso marali Francozov oz. njihove oblasti, saj niso odpravili fevdalizma. Kmet je bil bolj obremenjen, grozili so s kmečkimi upori. Fronki = dajatev, ki jo mora kmet izplačati v denarju francoski državi. Kmetje so razočarani. Gospodarstvo ima negativne posledice zaradi francoske oblasti na slovenskih tleh, ker so bile s postavitvijo novih meja prekinjene stare trgovske poti. Trpeli so trgovci, obrtniki, manufakture. Nove kupce pa je bilo takrat težko dobit, veliko je bilo napornih potovanj saj so imeli le konje, čimveč je bilo treba spraševati, ponujati in iskati surovine. Trpi predvsem tekstilna, kamnoseška in železarska industrija. Relacija Dunaj - trst je prekinjena, pristanišče trst zamira.

Navdušenec in intelektualec Valentin Vodnik je napisal samospev "Ilirika oživiljen", navdušen je bil nad Francozi, saj so smatrali slovenski jezik enakovrednega francoskemu jeziku, vse odredbe so bile napisane v obeh jezikih, včasih tudi v nemščini. Slovenščino so uvajali v osnovne in srednje šole. Ker je bil Vodnik francoscom politično lojalen je postal ravnatelj v Ljubljani. Leta 1809 dobimo akademijo - visokošolski študij, ki je bil drugače le na Dunaju, v Gradcu in Munchnu. Vodnik je prevajal učbenike fizike, kemije, matematike, da so se lahko otroci učili v slovenskem jeziku.

Ko Napoleon pade so prišle I.P. pod avstrijsko oblast, kot kraljevina Ilirija. Dalmacija spada pod Ogrsko cesarstvo. Slovenci zopet izgubimo slovenski jezik, saj postane uradni jezik nemščina.

Dunajski kongres

Po padcu Napoleona se na dunajskem kongresu oz. restavraciji leta 1815 zberejo visoki uradniki in ministri držav zmagovalk (Rusija, Prusija; avstrijsko cesarstvo, Anglija, Prusija).

povabijo tudi Napoleona, s predpostavko, da vrne vse kar je zaplenil), da vzpostavijo staro stanje v Evropi. Že pred tem so se na Dunaj selile cele družine, kjer so prirejale zabave itd.. sprejeli so sklep o vzpostavitvi starega stanja pred revolucijo leta 1789. to pomeni, da se zopet pojavita fevdalizem in absolutizem, ter stare in tudi nekaj novih mej. Spet se pojavi neenakost pred zakonom, dajatve, privilegiji... Francija je bila izjema, saj tam niso ponovno uvedli fevdalizma, saj so se bali, da bi se zopet razvila revolucija.

Nove države so odločijo, da bodo iz Belgije in Nizozemske ustanovili kraljevino Nizozemsko. Iz Remske zveze nastane Nemška zveza (tvorba mečih samostojnih držav), to so prvi začetki nastajanja nemške države. Poljsko so zbrisali z zemljevida, saj jo razdelijo med Rusijo, Prusijo in avstrijsko cesarstvo. Anglija dobi Malto in Hanovo. Španija preide nazaj pod staro vladarsko družino, isto severna Italija, ki je razcepljena na več držav Ilirske province ter Dalmacija, se preimenujeta v kraljevino Ilirijo, to pripade avstrijskemu cesarstvu. Avstrijski cesar je imel vsaj 13 nazivov, imel je oblast vse na jug do Boke kotorske - je pomemben naraven varovan zaliv, kjer je imel cesar mornarico. Ustanovijo še sveto vezo ali alianso. To je vojaška zveza, ki skrbi za mir in red oz. preprečila revolucijo v Evropi. Saj se v Evropi pojavi situacija, ko bi lahko prišlo do revolucije v Evropi, zaradi različnih vzrokov (nacionalnih, delavskih). Zveza posreduje v Italiji in Španiji. Ko pa še drugje pride do nemirov, pa ne posreduje več saj ni bila tako močna. Sveta aliansa je hotela dobiti turško ozemlje, saj Turki nimajo več moči, janičarska vojska je slabotna.

Angleži odstopijo iz zveze, saj nimajo takih problemov, kot pa so jih imeli drugi na celini. Sveta zveza se ustavi tudi v Ljubljani, kjer so imeli kongres svete alianse. Zato imamo v Ljubljani kongresni trg, cesto treh cesarjev, tudi Tavčarjevo delo "Za kongresom". Kot rezultat srečanja nastajajo liberalna, nacionalna in delavska gibanja. Na oblast pridejo zopet stare vladarske družine/zakoniti vladarji, ki so bili že pred revolucijo na oblasti = legitimizem. Vladali so absolutistično, nič se v bistvu niso naučili iz revolucije v Franciji. Ker nič ne spremenijo, se začnejo pojavljati revolucionarna vrenja.

Delavska gibanja

Pojavila so se zato, ker ljudje niso bili zadovoljni z mezdami (to so plače), imeli so slabe življenjske pogoje; živijo kar zraven tovarne v najemniških naseljih, ki so jih zgradili lastniki tovarn,

saj s tem ko morajo delavci plačati najemnino zaslužijo še več. To so bila slaba stanovanja, dvosobna (kuhinja + soba), polna vlage, imeli so skupna stranišča, stene so bile tanke brez izolacije, ker je bilo to cenejše. Nekateri so celo živeli v kletih. Pestila jih je lakota. Dosti jih izgubi delo zaradi poškodb ali bolezni. Sledi industrializacija – stroji nadomestijo delo človeka!

- Ludizem – prvo delavsko gibanje. To je bilo nenačrtno in spontano gibanje. Prvi, ki je začel razbijati stroje je bil Ned Lud, po njem se tudi imenuje gibanje. Mislili so, da je za njihove izgube dela kriv stroj, zato so jih razbijali. V tem obdobju postane delovna sila prodajno blago, cena delovne sile pa se določi na trgu, glede na povpraševanje in ponudbe. Če je bilo veliko delovne sile, je bila cena logično nizka. V fevdalizmu pri cehih je veljalo, da živijo zaslužku primerno, se pravi niso beračili, stradali,... pri tem, ko je bilo pri delovni sili ravno obratno, veliko ljudi je stradalo in beračilo, celo po smetnjakih so morali brskati – to je posledica kapitalizma. Državna ureditev je bila v bistvu kriva za razbijanje strojev, sam delavci tega niso dojel. Ko pride do tega gibanja jih spokajo v zapor in gibanja je konec.
- Črtizem - drugo delavsko gibanje in prvo načrtno. Delavci so se odločili, da bodo zbirali podpise delavcev in potem to listino z zahtevami in podpisi odnesli v angleški parlament, kjer naj bi to prebrali. Vendar tega parlamentarci ne dopustijo. Zaprejo vodjo in gibanja je konec.
- Vtopični socializem – tretje delavsko gibanje. Je bilo gibanje filozofov, lastnikov tovarn, ki se zavzemajo zato, da bi delavci imeli primerne plače, boljše stanovanjske razmere, organizacijo delavnic. Znan po tem je Robert Own. Vendar to ni bilo mogoče pričakovati od kapitalistov, zato tudi to gibanje propade.
- Stavkovno gibanje – četrto delavsko gibanje. Delavci začnejo ustanavljati sindikate. V Angliji je bil to Trade union. Predstavniki se pogajajo z delodajalci in če ne dosežejo kompromisa, sledi stavka.
- Znanstveni socializem – peto delavsko gibanje. Ustanovila sta ga Marx in Engles, ki sta leta 1848 izdaja komunistični manifest, kjer sta zapisala, da bodo delavci dobili svoje pravice, ko bodo postali lastniki produkcijskih sredstev. To je bila za delavce iluzija, vendar se resnično zgodi leta 1871 v Pariški komuni, kjer so uresničili znanstveno socializem.
- Internacionalna organizacija – šesto delavsko gibanje. Tude tega sta ustanovila Marx Engles. To je bila organizacija v katero naj bi se združili vsi delavci in leta 1864 v Londonu dosegli svoje pravice. To so bile socialne (boljša stanovanja, plače, 48-urni delavnik, 3 osmice) in politične (pravilna

pravica, delavska zakonodaja), za to se je ta organizacija zavzemala prva! Komunisti tega ne podpirajo in jih začnejo preganjati, najprej se sedež preseli v Ženevo, nato pa v ZDA in tam se začnejo spopadi med vodstvom internacionalne organizacije, delavci proti ameriškim oblastem. Nekaj delavcev je bilo tudi ubitih.

- Internacionalna organizacija 2 - ustanovijo jo leta 1889, tokrat samo Engles, ker je Marx že umrl. 1. maj razglasijo kot delavski praznik in tako je še danes. V Ljubljani so že naslednje leto praznovali ta praznik, vendar je bilo dijakom, vajencem in delavcem rečeno če se ga udeležijo, da bodo odpuščeni. Ker pa je bilo praznovanje mirno, niso ukrenili nič. Simbol praznika je rdeč nagelj zataknen v gumbnico. To je bil rezultat sklepa druge internacionalne organizacije
- Pariška komuna - neke vrste revolucija, ko se delavci v Franciji leta 1871 odločijo da ne bodo oddali orožja, ker so bili razočarani nad porazom Francije nad Rusijo. Odločijo se, da bodo sami vladali sebi v korist po programu Marxa in Englesa. Vendar to traja le 71 dni. Komunarde - vodje niso bili tako dobri, ni bilo dobrega vodstva, niso zaplenili vseh podjetij, niso nadzirali bank, niso se povezovali s podeželjem...

Liberalna in nacionalna gibanja v Evr. v 1.pol. 19.st.

Nacionalno gibanje je takrat, ko narod zahteva svoje pravice.
 Liberalno gibanje, ko meščanstvo zahteva svoje pravice (volilno, odpravo privilegijev, neenakosti pred zakonom, ustavo - odpravo fevdalizma)

Nacionalno gibanje je bilo od leta 1821 - 1823 v S Italiji in Španiji. V Italiji prvo nacionalno gibanje organizirajo korbanorji, ki so bili pri Dunajskem kongresu nezadovoljni z obnovo starih držav in vladarskih družin. Osvroženi Barboni zavladajo v severni Italiji in Siciliji. To karbonarsko gibanje vodi Marcini, sveta aliansa ga je preganjala, zato je moral bežati in je šel v Mersej. Tam ustanovi novo nacionalno gibanje mlada Italija. Jo vodi iz Francije. To gibanje postane vzor po vsej Evropi. Tudi v Španiji je bilo nacionalno še bolj liberalno gibanje, ki ga zadržuje sveta Aliansa. Gibanje v Nizozemskem kraljestvu, kjer se začne Belgijci upirati ter se hočejo osamosvojiti, kar je bila zgrešena poteza. Dodaten razlog za nacionalno gibanje je velika razlika med Belgijci (katoliki) in Nizozemci (protestanti) po razdružitvi leta 1830 ko nastaneta Belgija in Nizozemska. V tem gibanju ne

posreduje sveta Aliansa. Nato je bilo liberalno in delavsko gibanje v Franciji 1830, ko sv. Aliansa zopet ne posreduje. Sv. Aliansa ne posreduje v osvoboditev Srbije, zaradi koristi Osmanske države, kajti Avstrijsko cesarstvo je mejilo na Turčijo in njen interes je bila širitev na turško ozemlje oz. na Balkan. Prvi upor vodi Jurij Karadžorđević. Drugega Miloš Obrenović. To sta bili dve srbski vladarski družini, ki sta vodili Srbijo in Jugoslavijo do 1845. Prvi upor proti Turkom je uspešen, vendar se nato Srbi med seboj sprejo za oblast. Ta spor izkoristijo Turki in zopet zavladajo nad srbskim narodom in ga izkoriščajo. Drugi srbski upor z podporo Rusije, ki da Karadžorđevića ubiti, da bi le ona prevzela oblast. L. 1815 jim končno uspe in Srbija postane vazalna turška kneževina, Obrenović pa postane knez. L. 1833 po podpisu svečane listine Obrenović postane dedni knez Srbije, ta pa dedna kneževina, v drugi polovici stoletja pa kraljevina. Osvobodi se tudi Črna gora izpod oblasti Turkov.

Grki so bili pod osmansko oblastjo in v 20. letih 19. st. se začno Turkom upirat, ker imperij slabi zastarel fevdalni sistem, Janičarji so v razsulu in S tem je dana možnost, da se Grki osvobodijo. To se dokončno zgodi l. 1829.

Pesniki, pisci so poudarjali vlogo in pomen naroda, slavili narod in opisovali zgodovino svojih narodov.

Liberalno gibanje - evropsko meščanstvo zahteva volilne pravice, odpravo privilegijev, enakost, ustavo, parlament, torej odpravo fevdalizma. Seveda pa konzervativni vladarji temu nasprotujejo. Eden največjih nasprotnikov je bil avstrijski kancler (predsednik vlade) Metternich. Vodil je dunajski kongres, bil je tisti, ki ga je organiziral in speljal, pomagal je pri pogajanjih, sprejemanju in sestavljanju ukrepov. Navdušen je bil nad sv. Alianso. Bil je absolutistični konzervativni politik.

Metternichov absolutizem

Bal se je vseh liberalnih in nacionalnih gibanj in takoj ko je videl, da je do teh prišlo je bil med prvimi, ki je dal pobudo za preganjanje oz. za posredovanje. 1821 postane kancler, ker je vodil hasburžansko državo, ker takratni cesar ni bil zainteresiran za vodenje, bil je bolj intelektualca. Metternich je vodil državo vse do l. 1848, ko so ga avstrijski politiki žrtvovali ob začetku revolucije. Dobro se je zavedal, da je fevdalizem v krizi, in da je treba stvari reformirati. Ni se mogel sprijazniti, da bi speljal nove reforme, saj je bil za obstoj starega stanja. Zavzemal se je za sklepe dunajskega kongresa. Popustil je le na kulturnem področju, saj je dopustil več uporabe slovenskega jezika,

časopisov in knjig , dokler v tekstu ni bilo preveč nacionalnega ali liberalnega naboja. Npr. : F. Prešeren – cenzurirana Zdravljica. Takoj, ko se je kaj takega zgodilo je to odstranil, da nebi prišlo do revolucionarnega gibanja. Vladal je s pomočjo cenzure , policije in vojske. Slovenci smo na tem področju dobili slovenski časopis; kmetijske in rokodelske Novice. Te so bile v smislu fiziokratizma. Kmeta in obrtnike so izobraževale, seznanjale z novostmi in rezultati svetovnih razstav. Izdajatelj je bil Bleiweis, ki je živel v Kranju na Planini. Bil je zdravnik ljudi in živali. Organiziral je mesoogledništvo, kjer so pregledovali ali ima meso zajedavce, da nebi prišlo do raznih bolezni. Kmete je na ta način tudi izobraževal , veliko naredil za izboljšavo življenjskega standarda, za higieno na splošno in pri porodih, saj je tako veliko manj umrljivosti.

Gospodarske in nacionalne razmere

Agrarna in neagrarna dejavnost v prvi polovici 19.stoletja na slovenskem, ko je bil še fevdalizem. Veljalo je podložništvo; podložnik je plačeval dajatve in opravljal tlako , vendar zemljiški gospod začne sprejemati tlako tudi v denarju, saj jo je bilo mogoče odkupiti. To je priporočila oblast, da naj fevdalci prodajo zemljo , ki jo imajo podložniki v dednem zakupu. To pa se ni zgodilo pogosto, ker podložniki niso imeli zadosti denarja in so pričakovali skorajšnji propad fevdalizma – odpravo podložništva , s tem pa podložnik postane lastnik zemlje.

Na agrarnem področju se močno oprimejo novosti Marije Terezije – čebelarstvo, krompir in koruza, hlevska živinoreja (gnojenje njiv) in s tem Konec 3-letnega kolobarjenja. Nov kataster – frančiskanjski , razlika je bila po tem , da so poleg merjenja in ocenjevanja kakovosti zemlje še popisali pozidane površine. Kmetje zdaj plačujejo davek tudi na pozidane površine. Ko je to nekaj let v veljavi se je izkazalo, da ta način ne deluje dobro. Zgodilo se je, da so nekje bolje ocenili zemljo, kot pa je bila v resnici, zato so se na dolenjskem kmetje skoraj uprli. Oblasti so ponovno klasificirale zemljo in jo na novo obdavčile. Ta kataster pa je še danes osnova za raziskovanje slovenske zgodovine 19 let 20. stoletja, kajti z popravki je bil v veljavi še do nedavnega. Današnji pa stoji na temeljih frančiškanskega katastra.

Neagrarne dejavnosti – novosti na področju proizvodnje, v obliki manufaktur, prvih tovarn (tekstila, železa in proizvodnje) se že pojavljajo v strojni industriji. Pri manufakturah je delo razdeljeno na faze – ročni tekoči trak. Proizvodnja v obliki cehov

skoraj zamre. Obrt ni več dajala tistih rezultatov. Prve tovarne so bile v Preboldu, Ajdovščini in Ljubljani. Sodobna železarna v Ravnah, kjer so izdelovali tračnice za razvijajoče železniške proge (Dunaj-Trst). Ausbergova železarna v Dvoru pri Žužemberku. Izdelovali so izdelke za tržaško tržišče in nagrobnike. Bilo je zaposleno veliko delovne sile, rabili so tudi prevoznike in to pomeni dodaten zaslužek za kmeta, ki je imel voz in konja. Ta zaslužek je kmeta reševal pred propadom in zadolževanjem. Fužinarstvo na Gorenjskem na Pokljuki, lastnik stare Fužine v bohinjskem kotu in Bohinjski Bistrici je bil Žiga Zois. Fužina v Kropi, kjer so izdelovali žebelje. Zaposleni so bili tudi oglarji in drvarji. Glažutarstvo - steklarstvo, izdelovali so preproste izdelke za slovenskega kmeta. Papirnica v Ratečah, ki jo ima v lasti Terpinc. Bil je bogat človek in v drugi polovici stoletja je videl, da je tekstilna proizvodnja zelo dobičkonosna, zato ustanovi tekstilno tovarno. Idrijski rudnik - živo srebro, ki ga je bilo takrat zelo veliko in bil donosen. Rudnik v Mežici - kopali so svinec. Rudnik svinca in cinka v Litiji, kjer je bila tudi talilnica, ki pa so jo oblasti zaprle, ker so se čebelarji pritožili, da dim moti čebele, resnica pa je bila slab donos. Lastništvo rudnikov je bilo večinoma v lasti tujcev - Dunajčani, Italijani. Cukrarna - obrat predelave sladkorja. Kjer je bilo veliko gline, so bile opekarne - delali so opeke, posode. Iz premoga izdelujejo koks za parne lokomotive, topljenje železa, saj je imel premog preveč primesi in zato ni bil uporaben. Ko se proizvodnja poveča nastajajo tovarne, izkoriščanje rudnega bogastva, s tem pa se pojavi veletrgovina. Veletrgovci so bili bogati tujci, nekaj pa tudi Slovencev. Npr.: družina Kozler - špedicija - prevoz za trgovce. V prvi polovici 19.st. Janez Puhar odkrije motorna kolesa. Kuhar (iz Kranja) pa odkrije fotografije na steklo.

Lovrenc Košir izdela prvo poštno znamko. Na slovenskem v Istri je živel Resel - Čeh, bil je geometer, meril je gozdove, vendar pa je bil po duši izumitelj. Zanimala ga je tehnika; skonstruiral je ladijski vijak, ki so ga prvič v praksi preizkusili v tržaškem zalivu.

Razvijejo se tudi denarni zavodi, bančništvo in zavarovalništvo. V središču Ljubljane nastane Kranjska hranilnica. V Trstu pa številne banke in Loydova zavarovalnica. Ljudje so zavarovali ladje, tovor Ta zavarovalnica še danes stoji.

Neagrarna veja povzroči demografske spremembe - ljudje se selijo iz podeželja v mesta v upanju da dobijo delo in s tem lažje živijo. Naselijo se v industrijskih delih mest. Več je bolnišnic, tržnic, gledališč, šol

Spreminja se nacionalna sestava, predvsem so ob železniških progah naselja tujcev. Slovenska mesta postajajo vse bolj tuja.

Slovenci v 1.polovici 19.st. v Hasburžanski monarhiji

Na političnem področju sta delovala dva tabora in sicer konzervativni, ki ga je vodil Bleiweis in demokratični, ki ga je vodil France Prešeren.

Konzervativni tabor se je zavzemal za ohranitev starega stanja, torej, da bi še zmeraj veljal fevdalizem in absolutizem, za vse kar je bilo prej v Evropi. Ni se zavzemal za odpravo stare oblasti, zavzemal se je za enakopravnost med slovenskim in nemškim jezikom v uradi, šolah, sodiščih,... Bleiweis je bil proti vlaganju tujega kapitala v slovensko proizvodnjo, ker je trdil, da je treba slovenskega kmeta in obrtnika izobraziti, ker bi zemlja le tako ostala slovenska. Če bi slovenski kmet / obrtnik dobro delal, sodobno gospodaril bi lahko postal tovarnar. Pri izdajanju časopisa je zato stalno objavljali novice svetovnih razstav in s tem želel povedati, da bi začeli tako gospodariti tudi Slovenci. Bil je zato, da se dobiček vlaga v razvoj industrije. Ustanovil je strokovne šole na področju medicine, veterina in mesoogledništva. Tako je bil iz tega stališča zelo napreden, le na političnem področju je bil za staro stanje.

Demokratični tabor se je zavzemal za spremembe, torej odpravo fevdalizma in absolutizma, cenzure. Izdajal je časopis Kranjska čbelca za izobražene sloje. Glede na pesmi⁸, ki jih je pisal je postavil slovenski jezika na raven evropskega knjižnega jezika. S tem je negiral tisto, kar so do sedaj večinoma trdili Nemci, da slovenski jezik ne more biti enakopravne nemškemu jeziku. Sam Prešeren je to dokazal s svojimi pesnitvami, da je slovenski jezik bogat besedni zaklad. V tem času je deloval tudi Čop, ki je veliko prevajal in s tem zopet dokazal, da se da vse prevesti v kvalitetna slovenska dela. Prešeren je deloval v sporu zaradi tega kako se napiše - kaŠa ali kaSCHa. To je bila tako imenovana črkarska pravda ali abecedna vojna. Prešeren je pisal v gajici, bil je kritik dela - nacionalnega gibanje med južnimi Slovani. To je bilo tako imenovano Ilirsko gibanje, ki se je začelo na Češkem, kjer sta dva Slovana trdila, da se Slovani delijo na 4 podskupine. Južni Slovani (slo., hrv., srb., črno gor.) so kao Iliri in naj se združijo v eno samo državo. Stanko Vraz je propagiral to in dejal, da naj ima ta enotna država tudi en sam jezik - štokovščina. Prešeren je bil proti enotnemu jeziku, saj se je zavedal, da je slovenščina jezik slovenskega naroda poleg tega pa bi morali Trubarja, Vodnika, Linhartarja,... , ki so se trudili, da so sploh ustvarili slovenski knjižni jezik. Trubar ga je "ustvaril"

ostali pa so ga izpopolnjevali. Tudi kmetje se ne bi mogli kar tako naučit drugega jezika. Kasneje pa je to gibanje propadlo.

Obema taboroma je bilo skupno to, da sta se zavzemala za ohranitev skupnega slovenskega jezika, za enakopravnost z nemškim. Na političnem področju pa se demokratični tabor zavzema za spremembe, konzervativni pa za obstoj starega stanja. Bleiweis je deloval za večino Slovencev, saj je bila večina kmetov, prešeren pa je deloval bolj za izobražene ljudi, torej meščanstvo.

V tem času se na kulturnem področju pojavi romantika, medtem, ko na likovnem manierizem in klasicizem. Tu se uveljavijo histerični slogi, ki izvira iz preteklosti, renesanse in baroka. Klasicizem spominja na renesanso, z elementi baroka. Manierizem ima elemente baroka. Za obdobje romantike je značilna čustvenost, opevanje ljubezni do soljudi, lastnega naroda. Posebej opevana je bila zgodovina lastnega naroda, saj se v tem obdobju oblikujejo narodi, zavedanja pripadnosti. Pisci se zatekajo v zgodovino narodov, večkrat stvar tudi olepšajo. Meščanstvo zacveti na kulturnem področju, bili so izobraženi, pojavijo se privatne meščanske šole, v katere so hodili le najbogatejši otroci. Meščani prirejajo dobrodelne organizacije v sirotišnicah za tiste reveže, ki so v bistvu zastonj delovna sila in dajejo meščanstvu veliko dohodka. Pol pa meščanske gospe že mislijo kaj so naredila za njih, ko jim prinesejo kakšen ponošen pulover, piškote... ti otroci delajo v rudnikih, tovarnah v slabih razmerah. Temu rečemo čas dveh obrazov meščanstva, saj po eni strani meščanstvo izkorišča, po drugi se pa delajo dobre. Meščanska hiša je bila bogata, veliko pohištva, vsak je imel posteljo, ogledala, medtem, ko je bilo pri delavskih stanovanjih ravno obratno, komaj če so posteljo imel.

Vzroki za revolucijo leta 1848

Razlogi so gospodarski, nacionalna, delavska in liberalna gibanja, naravne katastrofe. Liberalno gibanje vodi bogato meščanstvo, ki terja volilno pravico, odpravo fevdalizma, ustave, parlamenta, ne enakost pred zakonom, zahtevajo osebno svobodo oz. neodvisnost, saj so bili odvisni od zemljiškega gospoda.

Nacionalno gibanje - gibanje narodov, zahtevajo nacionalne pravice, da bi bil lastni jezik enakovreden večinskemu, združitev narodov oz. manjših držav. Npr. na jugu Italiji je bil tak primer, ko so bili na oblasti osovraženi Barboni, na severi Italije so imeli oblast Hasburžani, Papeška država - nacionalno gibanje je zahtevalo združitev v eno samo državo. Prav tako je bilo tudi v

Nemčiji, kjer so bili za združitev vseh vojvodin, kneževin, mestnih držav v eno samo nemško državo. Obstajali sta dve smeri in sicer, prva je bila za združitev razcepljenega naroda v eno državo, druga smer pa je bila za osamosvojitve naroda in ustanovitve samostojne države.

Delavsko gibanje nastane zaradi tega, ker so bili delavci nezadovoljni z mezdami, na svojo stran pridobijo še večje število ljudi, da jih je bilo več in s tem je bilo delavsko gibanje bolj uspešno.

Gospodarske razmere in naravne katastrofe. Na Irskem v 40ih leti pride do krompirjeve gnilobe, ker je bilo veliko ljudi odvisnih od gnilobe se pojavi lakota. Veliko jih umre, odselijo se tudi v Zda . pojavijo se slabe letine, napadi kobilic, poplave. Kmet ni imel dovolj denarja, da bi plačal davke državi in obveznosti do zemljiškega gospoda, ni si mogel kupiti obleke, orodja. Nastane gospodarska kriza, ki prizadene trgovce, obrtnike, manufakture, industrijo. Skladišča se začnejo polnit, ne morejo vsega prodat, začnejo propadat trgovci, obrtniki, manufakture, tovarne. Krediti so bili predragi, ker je bilo tvegano, visoke obresti. Tudi banke zapadejo v krizo. Vsi sloji so prizadeti. Pride do revolucije.

Leto 1848 - leto revolucije

Revolucija se začne v Italiji, kjer sta voditelja Macini in Garibaldi. Stara oblast in Habsburžani se najprej uspešno upirajo. Nato pa general Rodetski, ki je bil dober vojskovodja zaduši revolucijo na večih krajih. Nazadnje ostane staro stanje pred letom 1848. revolucija v Italiji je bila zadušena. Papež v Italiji je bil za združenje, vendar pod pogojem, da bi vladal on. Barboni, Habsburžani, Avstrijsko cesarstvo je bilo pa proti Maciniju in Garibaldi. Februarja se razširi revolucija v Francijo, kjer so bili delavski razlogi za revolucijo. Delavstvo je za seboj potegnilo še druge sloje in tako skupaj odstranijo staro oblast in zahtevajo volitve. Luis Blank je bil politična oseba v boju za delavske pravice - skrajšan delovni čas na 10 ur dnevno, volitve brez volilnega cenzusa, delavske delavnice, ki bi odpravile brezposelnost, vendar se izkaže, da to ni donosen posel, ker so te delavnice vodili nevedni ljudje.

Ko na volitvah zmaga konzervativna stran, hočejo junija 1848 ukinit delavnice. Delavci se sami uprejo konzervativnim oblastem, ki hočejo vse demokratične pridobitve odstraniti. Upori so brez uspehov. Poraženi so. Proti delavstvu se usmerijo vsi sloji , ker so oblasti manipulirale z prebivalstvom - saj jim rečejo , da leni delavci

živijo na njihov račun in plačujejo višji davek zaradi delavcev. Tako so vsi sloji proti delavcem. To je prvi poizkus, da delavci sami nastopijo v revoluciji.

Francoska družba - antagonistična družbena ureditev - se deli na proletarce in bogato meščanstvo, ki prevzame oblast in Francija postane republika. Na volitvah zmagajo desno usmerjeni politiki. Napoleon III. , ki je bil izvoljen za predsednika republike, ni bil naklonjen oblasti , zato je to sklepanje potrdil 1.1852, ko se okrona za francoskega cesarja. Republika je trajala le 3 leta. V Franciji se revolucija zaključi 1889 s porazom delavcev. Sprememba družbene delitve pokaže , da proletarci junija 1848 sami nadaljujejo revolucijo. Pojavi se nov družbeni red, kapitalizem.

Revolucija v Nemčiji - marec 1848

Nemške države - revolucija se pojavi zaradi nacionalnih vzrokov. V Frankfurtu se skliče frankfurtski zbor v parlamentu, ki je bil sestavljen iz izvoljenih predstavnikov nemške zveze. Narodu obljubijo ustavo in demokracijo vlade. Tudi Slovenci smo volili predsednike, se pravi da so vsi narodi oz. dežele imele svoje predstavnike v parlamentu. Večina jih je bila nemške narodnosti. Rešitev kongresa - nacionalno vprašanje male in velike Nemčije. Velika ali mala nemška rešitev. Velika Nemčija bi obsegala vse nemške države in hasburžanske nemške dežele, ne pa celotnega hasburžanskega ozemlja. Ker bi se hasburžanska dežela razdvojila, vladarji niso bili zato. Velika Nemčija bi obsegala nemško zvezo. Mala Nemčija pa bi bila do Češke ob Bavarski in Tirolski na jug do Aufberga. Avstrijski vladar je bil proti obema rešitvama, bil je le za ohranitev obstoječega stanja - status quo. V frankfurtski parlament pride vojska in jih nažene. Konec revolucije v Nemčiji.

Revolucija v avstrijskem cesarstvu

Začne se 13 marca 1848, zato se imenuje marčna revolucija ali pomlad narodov. Razlogi za revolucijo so nacionalni tem pa se pridružijo še liberalni in delavski. Začne se na Dunaju in se potem hitro širi naprej. V revoluciji sodelujejo vsi sloji; kmetje, ki zahtevajo odpravo fevdalizma, meščanstvo, delavci, obrtniki, študentje. Cesar odstavi Metternicha, kot simbol absolutizma. Cesar obljubi ustavo, parlament, vendar nič ne naredi, obljubljena je tudi odprava cenzure, svoboda tiska, pravica do zbiranja. Ustanovijo narodno gardo, ki je imela nalogo delati red in mir, da nebi revolucionarji napadali in ropali in uničevali

lastnine. V prvem navalu cesarska družina zbeži na Tirolsko. Revolucija se širi po vsem velikem avstrijskem cesarstvu. Narodi zahtevajo avtonomijo, Ogrri pa personalno unijo (da bi avstrijsko in ogrsko povezovala samo persona /vladar , vse ostalo pa bi bilo na vsaki strani po svoje). Avstrijski cesar s tem ne strinja. Ogrri na svojo stran pridobijo kmete, ko jim dajo obljube o razbremenitvah in njihovih zahtevah. Ogromno se upirajo tudi drugi narodi; Čehi , Poljaki, Romuni, Hrvati, Vojvodinski Srbi. Na Češkem v Pragi pride do vseslovanskega kongresa, kjer postavijo nacionalne zahteve, toda preden so Poenotili svoja stališča , nazore, zahteve, ta kongres razžene avstrijska vojska, ki hkrati posreduje tudi v Italiji. Nato v Ogrski pride do dogovora do avtonomije, tudi Slovenci jo zahtevajo. Cesar po frankfurtskem parlamentu po razpustitvi tega, začne razmišljati o izdaji ustave. Te obljube izpolni junija 1848 - izda ustavo parlament. Tako da vsaj delno pomiri ljudstvo. V prvem parlamentu so bili tudi svobodni kmetje. Cesar razmišlja, da bi najštevilčnejši sloj prebivalstva - kmete izključil iz revolucije, saj bi bilo tako revolucijo lažje zatreti. Zato parlament sprejme odlok o odpravi fevdalizma septembra 1848. Cesar podpiše odlok o odpravi fevdalizma z odškodnino. To za podložnika pomeni, da ni več dajatev, tlake, desetine, enak je pred zakonom, konec je privilegijev. Zemljiški gospod ni več sodna oblast med sporom dveh kmetov. Zemlja je bila dana z odškodnino pod pogojem, da jo plačajo; rok plačila je bil lahko tudi več let , na obroke. Veliko kmetov pa izgubi dodatno dejavnost (odpade prevoznitvo, ker se pojavijo železnice, izgubi možnost prodajanja svojih izdelkov) in s tem kmetu odpade dohodek, to pomeni, da ne more odplačat zemlje in tako jo lahko izgubi, sledi preseljevanje v tujino.

Sledi ponoven spor avstrijskega cesarstva z ogrsko. V tem času pa tudi pride do razmišljanja meščanstva, če je smisel vztrajati v revoluciji. Začnejo se pogajati, zato tudi meščanstvo / kmetje izstopijo iz revolucije. Sledi zaostritev z Ogrsko in oktobra 1848 z Dunaja pošljejo vojsko na Ogrsko, ker ta širi svoje zahteve (hotela je imeti svojo vojsko). Na Dunaju pa to sproži ponovno revolucionarno vrenje študentov, delavcev, obrtnikov in oktobra se ponovi revolucija l blažji obliki. Knez Windischgractz je bil vojaški poveljnik, ki mu uspe to vrenje premagat.nato gredo nad ogrsko in tudi tam je bil upor zadušen spomladi 1849 s pomočjo ruske vojske.

Avstrijski cesar, ki je bil star le 18 let, je po tem vladal s pomočjo svetovalcev. Bil je konzervativen cesar in spomladi leta 1849 prepreči parlamentu, ki se zbral na Češkem, da bi izdali svojo ustavo. Mladi cesar je nato sam izdal okrtoirano ustavo - vsiljena ustava. Ta ustava je bila po volji le njemu, zavladal je

federalizem v državi oz. centralizem. Leta 1851 razpusti parlament in ustavo, zopet se uvede absolutizem.

Revolucija se s padcem absolutizma in Metternicha začne in se konča s Bachovim absolutizmom.

Slovenci 1848

Na slovensko so vedenje in ideje o tem, da se je začela revolucija prinesli študentje, trgovci. Slovenci zahtevajo nacionalne in liberalne pravice. V Ljubljani gre meščanstvo v gledališče slaviti spremembe. Revno meščanstvo, mladina pa odstavijo župana in napadejo mitnice (tam so pobirali pristojbino od kmečkega prebivalstva in trgovcev, ki so pripeljali robo na tržnico). Hrana se podraži, meščani težje živijo. Kmetje se hočejo it svojo revolucijo in napadejo gradove, župnišča. Npr. Ižanski grad na Igu, napadli so ga, vse so uničili, zažgali, najedli in napili so se, gospodarjev ni bilo doma, le ena služabnica se je skrila za veliko uro, ker jo je bilo strah, da jo bodo poškodovali. Nato gredo kmetje proti lovski koči, zakurijo ogenj, ker jo hočejo sežgati, vendar se spomnijo, da so v bližini gozda njihove hiše, zato pogasijo ogenj. Odpravijo se proti župnišču, vmes pride vojaška postojanke in jih odpelje v zapor. Časopisi so na veliko pisali o barbarskem razdejanju. V Ljubljani so bili besni nad tem, kar so kmetje naredili in so hoteli samo pobirat pristojbino. To so drugače pobirale mestne oblasti, ki so ves dobiček pospravile v svoj žep.

Revolucija na slovenskem se razširi zelo močno, tako da na kranjskem deželni stanovi ustanovijo stražo, ki naj bi kontrolirala podeželje. Ustanovijo vaške skupnosti, ki bi skrbele za red in mir, če bi prišlo do razgrajanja bi zato odgovarjala vaška skupnost. Kranjci so bili bolj revolucionarni od Štajercev.

Intelektualci, ki živijo na Dunaju ustanovijo društvo Slovenija, se povežejo v društvo in pripravijo program za rešitev slovenskega nacionalnega vprašanja. Avtor tega programa - Zedinjene Slovenije je Matija Majer. Bil je duhovnik iz koroške. Vsebina Zedinjene Slovenije je zajemala dežele od Benečije pa do Prekmurja. Hoteli so, da bi bil slovenski jezik v šolah in uradih enakovreden, ustanovijo deželne zbore, Slovenci nočejo v Združitev z Nemci - so proti veliki in mali Nemčiji, saj bi bili Slovenci v nastali državi še bolj zatirani, večja germanizacija bi bila. Odpravili so deželne meje od Benečije do Prekmurja (Kranjska, Štajerska, Koroška). Ne marajo frankfurtskega parlamenta, kljub temu da se ga udeležijo in volijo. Volili so lahko vsi nad 24 let in morajo imeti nekaj premoženja. Ne smejo

voliti delavci, hlapci, ženske. Društva so nastajala po celi Sloveniji (gorica, Novo mesto...). Gibanje je bilo dost zastopano. Program Zedinjene Slovenije podprejo vsi sloji, in sicer tako, da podpisujejo peticijo. Peticijsko gibanje. Podpisovanje jim svetujejo duhovniki, ki so v tistem času kar nekaj veljali.